

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum angeli cognoscat futura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Et ideo per formas innatas cognoscunt res in sua singularitate & vniuersalitate, inquam sunt similes formis factis, sicut in mente diuina existibus: quamuis ipsa non sint rerum factiua.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod uerbum Boetii intelligitur de intellectu nro, qui accipit formas ex reb. non autem de intellectu angelico, qui accipit formas immediate a Deo, & hoc ratione iam dicta.

Ad II. dicendum, quod quia in intellectu angeli forma immaterialius recipiuntur, quam in intellectu nostro, iam sunt efficaciores, & sic se extendunt ad representandum rem non solum quantum ad principia formalia, sed etiam secundum materialia.

Ad III. dicendum, quod inter cognoscens, & cognitum non exigitur similitudo, quae est secundum conuenientiam in natura: sed secundum representationem tantum. Constat enim quod forma lapidis in anima est longe alterius naturae quam forma lapidis in materia, sed inquam representat eam, sic est principium ducens in cognitionem eius, unde quamuis forma quae sunt in intellectu angeli, sunt immateriales secundum naturam sui, nihil tamen prohibet quin per eas assimilietur reb. non solum secundum formam, sed etiam secundum materiam.

Ad IIII. dicendum, quod non oportet formam, quae est principium essendi rem, esse principium cognoscendi rem per essentiam suam, sed solum secundum suam similitudinem. Forma enim quae lapis est, non est in anima, sed similitudo eius. ubi non oportet quod forma intellectus angelici, quae singulare cognoscit, sit in diuina: sed solum quod sit forma in diuina similitudo.

Ad V. Dicendum, quod forma in intellectu angelico sunt immaterialiter, & tamen sunt similitudines rerum materialium, sicut & ideo in Deo existentes quae sunt multo immaterialiores, & sic per eas possunt cognosci singularia.

Ad VI. Dicendum, quod una spes potest esse propria ratione diuersorum in quantum est superexcedens, ut ex dictis supra patet, per unum autem medium adaequatum non possunt diuersa distinde cognosci.

Ad VII. Dicendum, quod quamuis vniuersale habeat esse in intellectu: tamen esse in intellectu est in plusquam inuersale, & ideo in processu est fallacia consequentis.

Ad VIII. Dicendum, quod illam speciem a materia depurata, in intellectu angeli penes se habet, intelligit etiam materiales conditiones rei, ut ex dictis patet.

Ad IX. Dicendum, quod intellectus angeli per speciem, quam apud se habet, cognoscit singulare non solum in sua substantia: sed etiam secundum omnia accidentia eius. Et ideo cognoscit cuiusque accidenti singulare uariatum subit, & sic uariatio singularis certitudine cognitionis angelicae non tollit.

Ad X. Dicendum, sicut ad praedicta.

Ad XI. Dicendum, quod mensura in quantum est principium cognoscendi mensuratum, est unius generis cum mensurato, & non simpliciter: sicut patet quod una est mensura panni, & non conuenit cum eo nisi in quantitate, sic enim est mensuracius. Sic etiam forma intellectus angelici non oportet, quod conueniat cum singulari extra animam existente secundum modum essendi, cum singulare sit materiale, & forma praedicta sit immaterialis.

Ad XII. Dicendum, quod sancti qui sunt in gloria, cognoscunt in uerbo ea quae hic aguntur, ut manifeste Greg. dicit in Moralibus. uerbum autem a uerbo intelligendum est quantum ad naturalem cognitionem. nec est simile de angelo & anima: quia angelus naturaliter habet formas a creatione sibi inditas, quibus singularia cognoscit.

AD XIII. Dicendum, quod forma intellectus angelici, neque sunt singulares, sicut forma imaginationis uel sensus, cum sint penitus in materiales, neque sunt hoc modo vniuersales: sicut forma intellectus nostri, quibus non nisi natura vniuersalis repraesentatur: sed in se immateriales existentes expriment & demonstrant uniuersalem naturam, & particulares conditiones.

ARTICVLVS XII.

Utrum angeli cognoscant futura.

DE DECIMO queritur, utrum angeli cognoscant futura. Et ut quod sic. Angeli enim cognoscunt res per formas innatas, sed forma illae aequaliter se habent ad presentia & futura. ergo cognoscit per eas presentia cognoscit, similiter & futura.

¶ 2 Præ. Boetius in 5. de Consola. hanc causam assignat, quare Deus futura contingentia infallibiliter prescire potest, quia eius uisio est tota simul, cum aeternitate mensuretur: sed uisio beata est tota simul, cum aeternitate participata mensuretur. ergo angeli beati futura contingentia cognoscunt.

¶ 3 Præ. Greg. 4. Dialo. dicit, quod anima cum recedit a nexibus corporis, ubi subtilitatis naturae cognoscit futura: sed angelus est maxime a nexibus corporis absolutus, & est subtilissimae naturae. ergo cognoscit futura.

¶ 4 Præ. Intellectus possibilis anima nostra est in potentia ad omnia cognoscenda, & ita ad cognoscenda futura, sed potentia intellectus angelici est tota terminata per formas innatas, ut supra dictum est. ergo ipsi habent notitiam de futuris.

¶ 5 Præ. Quicumque habet prouidentiam super aliquem, debet habere & praescientiam eorum, quae spectant ad ipsum: sed angeli habent prouidentiam, & curam de nobis per officium custodiae. ergo ipsi cognoscunt ea quae nobis sunt futura.

¶ 6 Præ. Intellectus angelicus excedit humanum intellectum: sed intellectus humanus cognoscit futura, quae habent causas determinatas in natura. ergo intellectus angelicus cognoscit futura contingentia ad utrumlibet, quae non habent aliquas causas determinatas. ergo &c.

¶ 7 Præ. Propter hoc nos aliter nos habemus ad cognoscenda presentia & futura, quia cognitionem a reb. accipimus. unde oportet res cognitae persistere scientiae nostrae: sed angeli non accipiunt cognitionem a reb. ergo aequaliter se habent ad cognoscenda presentia & futura, & sic idem quod prius.

¶ 8 Præ. Intellectiva cognitio non concernit aliquod tempus: quia abstracta ab hic & nunc, & sic aequaliter se habet ad omne tempus: sed angelus non habet cognitionem nisi intellectiuam. ergo aequaliter se habet ad cognoscenda presentia praeterita & futura, & sic idem quod prius.

¶ 9 Præ. Plura cognoscit angelus quam possit homo cognoscere: sed homo in statu innocentiae cognoscebat futura. ubi Gen. 2. Adam dicit, propter hoc relinquet &c. ergo & angeli cognoscunt futura.

SED CONTRA est, quod dicit Isa. 41. quae uentura sunt annuntiate, & dicemus, quoniam dii estis uos, & sic scire futura est diuinitatis indicium: sed angeli non sunt dii, ergo futura ignorant.

¶ 2 Præ. Certitudinalis cognitio haberi non potest, nisi eorum quae habent ueritatem determinatam: sed futura contingentia non sunt huiusmodi, ut patet in 1. Periherme. ergo angeli futura contingentia non cognoscunt.

Quest. dif. S. Tho. XX 2 ¶ 3 Præ.

¶ 3 Præt. futura cognosci non possunt nisi, uel p
speciem artis, sicut artifex cognoscit ea que factu-
rus est: uel in causis; sicut cognoscitur frigus futu-
rum in signis & dispositionibus stellarum: sed an-
geli non cognoscunt futura per artem, quia ipsi
non sunt rerum operatores, nec iterum in causis
suis: quia futura contingentia non sunt determi-
nata in suis causis, alias essent necessaria. ergo nul-
lo modo angeli contingentia futura cognoscunt.

¶ 4 Præt. Hugo de sancto Victore dicit in libro
de Sacramentis, quod monstratum est angelis, qd
facturi essent: non autem quid eis esset futurum.
ergo multo minus alia futura cognoscunt.

RESPON. Dicendum, quod unumquodq; hoc
modo cognoscitur in aliquo, quo est in eo. quedã
igitur futura in causis suis proximis determinata
sunt hoc modo, ut ex eis necessario contingant, si-
cut solem oriri cras, & tales effectus futuri in suis
causis cognosci possunt. Quidam uero futuri effe-
ctus in causis suis non sunt determinati, ut aliter
euenire non possint: sed tamen eorum causa
magis se habent ad unum quam ad alterum, &
ista contingentia sunt, quæ ut in pluribus vel pau-
cioribus accidunt, & huiusmodi effectus in causis
suis non possunt cognosci infallibiliter: sed cũ qua-
dam certitudine coniectura. Quidam aut effectus
futuri sunt, quorum causa in differenter se habent
ad utrumque: hæc autem uocantur contingentia
ad utrumlibet, ut sunt illa præcipue, quæ dependent
ex li. arb. Sed quia ex causa ad utrumlibet, cum sit
quasi in potentia, nõ progreditur aliquis effectus,
nisi per aliquam aliam causam determinetur magis
ad unum, quam ad aliud, ut probat Commen-
in 2. Phy. ideo huiusmodi effectus in causis quidẽ
ad utrumlibet, nullo modo cognosci possunt p se
acceptis, sed si adiungantur causæ ille, quæ causas
ad utrumlibet inclinant magis ad unum quam ad
aliud, potest aliqua certitudo coniecturalis de effe-
ctibus prædictis haberi, sicut de his quæ ex libero ar-
bitrio dependent aliqua futura coniectimus, ex cõ-
suetudinibus & complexionibus hominum, qui-
bus inclinatur ad unum. omnes aut huiusmodi
effectus, qualescũque sint eorum causa proxima,
tamen in causa prima omnes sunt determinati, q
sua præsentia omnia intuetur, & sua prouidentia
oib. modõ imponit. Angeli autem & diuinam ef-
sentiam intuentur, & per formas innatas cog-
nitionem oium rerum & causarum naturalium ha-
bent. Cognitione igitur naturali illa tantum p for-
mas innatas futura præscire possunt: quæ in causis
naturalibus sunt determinata, uel in una tantum
causa, uel in collectione plurium: quæ aliquid est cõ-
tingens respectu cause unius, quod respectu con-
curtus plurium causarum est necessarium. Angeli
autem oes causas naturales cognoscunt. unũ qdã q
contingentia uidentur, aliquib. causis eorum pen-
satis, angeli ut necessaria cognoscunt, cũ oes cas
iporum cognoscunt. Si autem diuinam prouidẽ-
tiam cõprehenderent, oes futuros euentus certi-
tudinaliter scirent: sed quia quidã perfectius alijs
diuinã prouidentiam intuentur, quis nullus eorũ
pfecte comprehendat, ideo quidã in uerbo plura
futura et de contingentibus ad utrumlibet sciunt.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod species, q
sunt in mente angelii, non se habent æqualiter ad
præsentia & futura, quia illa que sunt pñentia, sunt
si milia in actu formis in angelis existentibus, & sic p
ea possunt cognosci: illa uero q sunt futurã nõ dũ
sunt similia, & nõ per formas prædictas nõ cogno-

Li. de Sacra.
par. 5. c. 27.

Com. 12.

scuntur, ut supra determinatum est.
AD SECVNDVM dicendum, qd quantum ad vi-
sionem, qua uident res in uerbo, indifferenter se
habent ad cognoscenda præsentia & futura nõ
me sequitur, quod in uerbo omnia futura cogno-
scant, quia uerbum non comprehendunt.

AD TERTIVM dicendum, qd sicut Au. narrat in
super Gen. ad literam, quidam posuerunt quoda-
nima in seipsa quendam diuinationis vim habere:
sed hoc Aug. ibidem reprobabat, quia si per seipsam
posset futura prædicere, semper esset præscia futu-
rorum: nunc autem uidemus, quod non sit in po-
testate sua cognitio futurorum, quod uicium que
uoluerit, quamuis aliquando præsciat, unde oportet
quod hoc adiutorio alicuius eueniat, quod
futura cognoscat. Adiuuatur autem aliquo iupe-
riori spiritu creato, uel increato bono, uel malo.
Et quia mole corporis aggrauatur, & dum sensu-
libus intendit minus est intelligibilium capax: nõ
quando a sensibus abstrahitur, uel per somnium, uel
per ægritudinem, uel quocumque alio modo, sicut
hoc magis idonea ad impressionem superioris spi-
ritus recipiendam. Et nõ dum prædicto modo a mem-
bris corporis absoluitur, futura præscit: alioquin
spiritu reuelare, q ea futura reuelare potest, qd ipse
scit, uel naturali cognitione, uel i uerbo, uel dicto.

AD QVARTVM dicendum, qd duplex est potentia,
una naturalis, que potest per agens naturale natu-
ræ reduci, & talis potentia est in angelis: præter
completa per formas innatas: sed fm talem poten-
tiam intellectus possibilis noster non est in poten-
tia ad futura qualibet cognoscenda. Est enim alia
potentia obedientia, secundum quam in creatura
fieri potest, quicquid in ea fieri uoluerit creator. Et
sic intellectus possibilis est in potentia ad futura cog-
noscenda que libet, in quantum scilicet per diuinitatem
reuelari. Talis autem potentia intellectus angelicus
non est totaliter completa per formas innatas.

AD QVINTVM dicendum, qd ille qui habet aliquid
rum prouidentiam, non oportet quod præsciat
turos euentus: sed ut præuideat qui euentus conueni-
gere possunt, ut secundum hoc remedia adhibeat.

AD SEXTVM dicendum, qd intellectus angelicus
cedit humanum in hoc, quod contingentium de-
terminatorum in suis causis plura & certius uo-
uit: non autem oportet, quod excedat quantum ad
hoc, quod obiectio tangit.

AD SEPTIMVM dicendum, sicut ad primum.
AD OCTAUM dicendum, quod angelus per in-
tellectuã cognitionẽ cognoscit ea que sunt in
nunc, quamuis ipse intellectus cognoscens sit ab-
stractus ab hoc & nũc, ut ex dictis patet. Et nõ potest
est mirum, si alio modo cognoscit præsentia, quia
tura, non ex hoc qd ipse aliter se habeat ad ea: sed
hoc p illa aliter se hẽnt ad eũ, ut ex dictis patet.

AD NONVM dicendum, qd nõ in statu innocentie
futura contingentia pscire non poterat: nulli uero
causis suis, uel in uerbo, ut angeli cognoscunt, ut ex
dictis patet. Ad ea uero q in contrariis obiectis
in quibus cõtra ueritatẽ pcedit, patet nũc ex dictis.

ARTICVLVS XIII.

Vtrum Angeli occulta cordium scire possint.
TERTIODECIMO qritur, utrum angeli possint scire
occulta cordium. Et ut qd sic. Angelorum uis
ficiũ est purgare: sed puritas a qua purgantur, est
cõscientia. ergo angeli cõscientias nras cognoscunt
¶ 1 Præ. Sicut corpus figurat figurã, ita intellectus
figurat spẽ eius qd actũ cogitans: sed oculus uidet
corpũ, uidet simul figurã corporis. ergo & angelus
tellectum